

2071

M.A. (Economics) Fourth Semester
MAECO-403 & 404 [Opt. (ii)]: Economics of Industry - II
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 80

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

I. Attempt any ten of the following in about 25-30 words each:-

- a) Perceived Product Differentiation
- b) Conglomerate
- c) Natural Monopoly
- d) Scope of the MRTTP act, 1969
- e) Factors hinders collusion
- f) License Raj
- g) How innovation (Schumpeter) leads to increase in demand?
- h) Difference between actual and potential completion.
- i) Types of Horizontal and Vertical Merger.
- j) Geographical Price Discrimination
- k) Inter-temporal Price Discrimination
- l) Anti-competitive practices under Competition policy.
- m) Discontinuous area of kinked curve
- n) Strategy of Innovation
- o) Restrictive Trade Practices (10×2)

UNIT - I

II. Elaborate:-

- a) Schumpeter's theory of Innovation
- b) Relationship between Market Structure and technological Progress (2x7½)

III. Discuss in detail the strategies of rivalry and how firm adopts rivalry with efficiency and product differentiation. (15)

UNIT - II

IV. Explain how merger causes efficiency and how it leads to market power. (15)

V. Evaluate the causes of mergers and takeovers. Also evaluate US experience of merger policy. (15)

UNIT - III

VI. Explain degrees of Price Discrimination. What are the welfare effects of price discrimination? (15)

VII. Critically evaluate theory of kinked demand curve. (15)

UNIT - IV

VIII. Discuss public policy towards market structure, conduct and performance. (15)

IX. What were the limitations in MRTTP act which leads to emergence of competition policy? Also explain the scope of competition policy. (15)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਹੀਂ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

_*_*_*_*

- ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਹੀਂ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ) ਕਾ ਉਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਮੇਂ ਦੀਜ਼ਿਏ:-
(ਕ) ਕਥਿਤ ਉਤਪਾਦ ਭੇਦਭਾਵ
(ਖ) ਏਕਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ
(ਗ) ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ
(ਘ) ਏਸਆਰਟੀਪੀ ਅਧਿਨਿਯਮ, ੧੯੬੯ ਕਾ ਕਾਰਯਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰ
(ਙ) ਕਾਰਕ ਮਿਲੀਭਗਤ ਮੇਂ ਭਾਥਾ ਡਾਲਤੇ ਹੈਂ
(ਚ) ਲਾਭਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜ
(ਛ) ਨਵੋਨ੍ਮੇਥ (ਸ਼ੁਮਪੀਟਰ) ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਂਗ ਮੇਂ ਵ੍ਰੱਡਿ ਕਰਤਾ ਹੈ?
(ਜ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਔਰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪੂਰਨਤਾ ਮੇਂ ਅੰਤਰ।
(ਝ) ਖ਼ੈਤਿਜ ਔਰ ਲੰਬਵਤ ਵਿਲਯ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ।
(ਞ) ਭੌਗੋਲਿਕ ਮੂਲਯ ਭੇਦਭਾਵ
(ਟ) ਅੰਤਰ-ਅਸਥਾਯੀ ਮੂਲਯ ਭੇਦਭਾਵ
(ਠ) ਪ੍ਰਤਿਸਪਰਥਾ ਨੀਤਿ ਕੇ ਤਹਤ ਪ੍ਰਤਿਸਪਰਥਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਥਾਏਂ।
(ਡ) ਕਿੰਕਡ ਵਕ੍ਰ ਕਾ ਅਸੰਤਤ ਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰ
(ਢ) ਨਵੋਨ੍ਮੇਥ/ਨਵਾਚਾਰ ਕੀ ਰਣਨੀਤਿ
(ਣ) ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਾਤਮਕ ਵਪਾਰ ਵਯਵਹਾਰ

ਭਾਗ-1

- ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕੀਜ਼ਿਏ:-
(ਕ) ਨਵਾਚਾਰ ਕਾ ਸ਼ੁਮਪੀਟਰ ਸਿਫ਼ਤਾਂ
(ਖ) ਭਾਜਾਰ ਸੰਰਚਨਾ ਔਰ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਗਤਿ ਮੇਂ ਸੰਬੰਧ
- ਪ੍ਰਤਿਫ਼ੁੱਧਿਤਾ ਕੀ ਰਣਨੀਤਿਯਾਂ ਕੇ ਭਾਰੇ ਮੇਂ ਵਿਸਤਾਰ ਸੇ ਚਰਚਾ ਕੀਜ਼ਿਏ ਔਰ ਦਖ਼ਤਾ ਔਰ ਉਤਪਾਦ ਭੇਦਭਾਵ ਕੇ ਸਾਥ ਫਰਮ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਤਿਫ਼ੁੱਧਿਤਾ ਕੋ ਅਪਨਾਤੀ ਹੈ।

ਭਾਗ-2

- ਵਿਲਯ ਸੇ ਦਖ਼ਤਾ ਕੈਸੇ ਉਤਪਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ ਔਰ ਯਹ ਕੈਸੇ ਭਾਜਾਰ ਸ਼ਕਤਿ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰਤ੍ਵ ਕਰਤੀ ਹੈ?
- ਵਿਲਯ ਔਰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕੇ ਕਾਰਣਾਂ ਕਾ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਵਿਲਯ ਨੀਤਿ ਕੇ ਅਮੇਰਿਕੀ ਅਨੁਭਵ ਕਾ ਭੀ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-3

- ਮੂਲਯ ਭੇਦਭਾਵ ਕੀ ਡਿਗ੍ਰੀ ਕੀ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ। ਮੂਲਯ ਭੇਦਭਾਵ ਕੇ ਕਲਯਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਯਾ ਹੈ?
- ਕਿੰਕਡ ਸਾਂਗ ਵਕ੍ਰ ਕੇ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਕਾ ਸਮਾਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੂਲਯਾਂਕਨ ਕੀਜ਼ਿਏ।

ਭਾਗ-4

- ਭਾਜਾਰ ਸੰਰਚਨਾ, ਆਚਰਣ ਔਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਨੀਤਿ ਕੀ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।
- M RTP ਅਧਿਨਿਯਮ ਮੇਂ ਏਸੀ ਕੌਨ ਸੀ ਸੀਸਾਏਂ ਥੀਂ ਜੋ ਪ੍ਰਤਿਸਪਰਥਾ ਨੀਤਿ ਕੇ ਉਦਭਵ ਕੀ ਔਰ ਲੇ ਜਾਤੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਤਿਸਪਰਥਾ ਨੀਤਿ ਕੇ ਕਾਰਯਕ੍ਸ਼ੇਤ੍ਰ ਕੀ ਭੀ ਵਯਾਯਾ ਕੀਜ਼ਿਏ।

_*_*_*_*

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

_*_*_*_*

- ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ (ਹਰ ਇੱਕ) ਦੇ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:-
(ੳ) ਅਨੁਭਵ ਉਤਪਾਦ ਭੇਦਭਾਵ
(ਅ) ਸਮੂਹਕ/ਇਕੱਠ
(ੲ) ਸੁਭਾਵਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ
(ਸ) ਐਮਆਰਟੀਪੀ ਐਕਟ, 1969 ਦਾ ਕਾਰਜਖੇਤਰ
(ਹ) ਕਾਰਕ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣਦੇ ਹਨ
(ਕ) ਲਾਇਸੈਂਸ ਰਾਜ
(ਖ) ਨਵੀਨਤਾ (ਸਕੰਪੀਟਰ) ਕਿਵੇਂ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ?
(ਗ) ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ।
(ਘ) ਖਿਤਿਜ ਅਤੇ ਲੰਬਵਤ ਅਭੇਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ।
(ਙ) ਭੂਗੋਲਿਕ ਮੁੱਲ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ
(ਚ) ਅੰਤਰ-ਅਸਥਾਈ ਕੀਮਤ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ
(ਛ) ਮੁਕਾਬਲਾ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਵਾਜ
(ਜ) ਕਿੰਕੜ ਵੱਕਰ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਖੇਤਰ
(ਝ) ਨਵੀਨਤਾ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ
(ਞ) ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਵਪਾਰ ਵਿਵਹਾਰ

ਭਾਗ-1

- ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਕਰੋ:-
(ੳ) ਨਵਾਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ੁਮਪੇਟਰ ਸਿਧਾਂਤ
(ਅ) ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ
- ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਭਿੰਨਤਾ ਨਾਲ ਫਰਮ ਰੱਜਿਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਗ-2

- ਅਭੇਦਤਾ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਗੁਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- ਰਲੇਵੇਂ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। ਅਭੇਦਤਾ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਯੂਐਸ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵੀ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-3

- ਮੁੱਲ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ?
- ਕਿੰਕੜ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਭਾਗ-4

- ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਢਾਂਚੇ, ਚਾਲ-ਚਲਣ ਅਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- ਐਮਆਰਟੀਪੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਤਾਰ ਵੱਲ ਲਿਜਾਦੀਆਂ ਹਨ? ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰੋ।

_*_*_*_*